

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Vybrané aspekty trestného činu podvodu podle § 209 TrZ ve světle judikatury

Při posuzování trestného činu podvodu podle § 209 odst. 1 zákona č. [40/2009](#) Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „TrZ“), je nezbytné zabývat se řadou dílčích otázek, které mohou mít zásadní vliv na právní kvalifikaci podvodného jednání jako trestného činu. Mezi tyto otázky patří i vymezení doby rozhodné pro prokazování podvodného úmyslu, posouzení způsobilosti poškozeného být uveden v omyl či problematika kriminalizace soukromoprávního vztahu. Judikatorní výklad vybraných otázek je předmětem tohoto článku.

Podle § 209 odst. 1 TrZ se trestného činu podvodu dopustí ten, kdo sebe nebo jiného obohatí tím, že *uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti*, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou. Subjektivní stránka trestného činu podvodu podle § 209 odst. 1 TrZ vyžaduje úmyslné zavinění, přičemž postačuje, pokud pachatel jednal v úmyslu nepřímém podle § 15 odst. 1 písm. b) TrZ. V takovém případě pachatel bude pro případ, že následek způsobí, s tímto srozuměn^[1].

Podvodný úmysl pachatele

Podvodný úmysl musí existovat již od počátku jednání pachatele vůči poškozenému, typicky v době před uzavřením dané smlouvy, na jejímž základě dochází k majetkové dispozici. Takový závěr uvedl Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 30. 6. 2015, sp. zn. 6 Tdo 568/2015: *„Po subjektivní stránce je tedy třeba úmyslného zavinění, a to ne v kterýkoliv okamžik, ale již od počátku jeho jednání vůči poškozenému.“*

Pokud by byl podvodný úmysl pojat až následně, zejména v době po uskutečnění majetkové dispozice, nejednalo by se o trestný čin podvodu podle § 209 odst. 1 TrZ, neboť takové jednání již nebude součástí jednání rozhodného pro naplnění znaků skutkové podstaty. Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 25. 5. 2010, sp. zn. 7 Tdo 486/2010, uvedl: *„Z hlediska naplnění znaků trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1 tr. zák. je relevantní pouze takové jednání pachatele, které předchází transferu majetkové hodnoty (např. peněz) z dispozice poškozeného do dispozice pachatele nebo někoho jiného. Jen takové jednání totiž může být v příčinné souvislosti s následkem, který má podobu úbytku majetku na straně poškozeného. Jednání, které spadá do stadia poté, co se již uskutečnil uvedený transfer, nemá tuto povahu, a proto ho nelze považovat za součást jednání rozhodného pro naplnění znaků trestného činu podvodu.“*

Při prokazování subjektivní stránky trestného činu podvodu podle § 209 odst. 1 TrZ je dále nezbytné, aby se podvodný úmysl vztahoval ke všem znakům skutkové podstaty, tedy nejen k podvodnému jednání spočívajícímu v *uvedení někoho v omyl, využití něčího omylu nebo zamlčení podstatných skutečností*, ale rovněž ke způsobení škody nikoli nepatrné. Jak uvedl Nejvyšší soud v usnesení ze dne 29. 11. 2006, sp. zn. 8 Tdo 1370/2006-I: *„Úmysl obohatit sebe nebo jiného vyžaduje úmysl pachatele směřující k trvalému, časově neomezenému neoprávněnému rozmnožení majetku jeho nebo někoho jiného na úkor majetku poškozeného (obohacení se ale nemusí shodovat se škodou, která je způsobena poškozenému).“*

Závěr o existenci podvodného úmyslu by proto neměl být prokazován pouze jednáním, které nastalo až po majetkové dispozici, tedy v době nikoli rozhodné pro naplnění podvodného úmyslu. Přestože je tento výklad v judikatuře ustálený, není výjimečné, že v průběhu trestního řízení orgány činné v trestním řízení dovozují subjektivní stránku trestného činu výlučně z jednání stojícího mimo rozhodnou dobu. Pro naplnění subjektivní stránky trestného činu podvodu podle § 209 TrZ je však nezbytné, aby jednání, ze kterého lze dovodit podvodný úmysl, majetkové dispozici předcházelo. Takové jednání může spočívat kupříkladu v uvádění smyšlených či nepravdivých informací poškozenému[2].

Způsobilst poškozeného být uveden v omyl

Prokazování naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu podvodu podle § 209 odst. 1 TrZ se nemůže omezit pouze na jednání pachatele, nýbrž by měla být vyhodnocena i způsobilst poškozeného být uveden v omyl. V soukromoprávních vztazích je třeba požadovat primárně po jeho účastnících, aby dbali na ochranu svých majetkových práv a dodržovali zásady opatrnosti, pakliže k tomu mají snadno dosažitelné prostředky[3].

Podle usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 5. 2010, sp. zn. 7 Tdo 486/2010: *„Jestliže se poškozený sám svou zjevnou neopatrností, které se mohl snadno vyvarovat, ocitl v situaci, kdy v rámci soukromoprávního vztahu přistoupil k nejistému obchodu a vynaložil finanční prostředky, pak s důsledky této nejistoty se musí sám také vypořádat, a to za použití soukromoprávních instrumentů. Z hlediska principů, na nichž je založen demokratický právní stát, je nepřijatelné, aby trestním postihem jednoho účastníka soukromoprávního vztahu byla nahrazována nezbytná míra opatrnosti druhého účastníka při ochraně jeho vlastních práv a majetkových zájmů.“*

Vyšší míra opatrnosti bude vyžadována zejména u profesionálů, např. bankovních institucí, které disponují kvalifikovaným odborným personálem. Může tak nastat situace, kdy soud neshledá podmínky pro uplatnění trestní odpovědnosti s ohledem na skutečnost, že poškozený jako profesionál nemohl být oklamán[4]. Ve vztahu k poškozenému proto nelze odhlížet od jeho způsobilsti být oklamán, tedy zda nemohl omyl snadno eliminovat[5], například využít informace z veřejně dostupných rejstříků.

Požadavek na nezbytnou míru opatrnosti by však neměl být vykládán tak, aby vedl k bagatelizaci jednání pachatele, který vědomě zneužil nedostatečnou opatrnost poškozeného. Podle usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 3. 2018, sp. zn. 8 Tdo 1575/2017: *„Z logiky věci by proto ani z trestněprávního hlediska nemělo být přípustné, aby pachatel profitoval z přílišné důvěřivosti, nedostatečné opatrnosti či informovanosti poškozeného, kterou (ve snaze na jeho úkor obohatit sebe nebo jiného) svým podvodným jednáním zneužil.“*

Kriminalizace soukromoprávního vztahu

Trestní právo nemá nahrazovat zjevnou neopatrnost účastníků soukromoprávního vztahu ani prostředky jiných právních odvětví, které slouží k ochraně majetkových práv. Podle stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. Tpjn 301/2012: *„Z uznávaného principu právního státu, jímž je chápání trestní represe jako prostředku 'ultima ratio', vyplývá, že ochrana právních statků má být v první řadě uplatňována prostředky práva občanského, obchodního či správního, a teprve tam, kde je taková ochrana neúčinná a kde porušení chráněných vztahů naplňuje znaky konkrétní skutkové podstaty trestného činu, je namístě uplatňovat trestní odpovědnost.“*

Princip subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 TrZ ovšem nelze chápat způsobem, že

trestní odpovědnost bude vyloučena vždy, když existují k ochraně majetkových práv prostředky jiných právních odvětví. Bude vyloučena pouze tehdy, kdy uplatnění těchto jiných prostředků postačuje ke splnění funkce reparační a preventivní, přičemž funkce represivní nebude v daném případě nezbytná^[6]. I v případě kvalifikované skutkové podstaty trestného činu se takový závěr uplatní, jestliže i přes naplnění znaků některé okolnosti zvláště přitěžující (např. při způsobení větší škody), bude společenská škodlivost nízká ^[7].

Závěrem je třeba uvést, že při posuzování naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu podvodu podle § 209 odst. 1 TrZ nelze prokazovat existenci podvodného úmyslu pachatele z jednání stojícího mimo rozhodnou dobu. Významným hlediskem přispívajícím k vyloučení trestní odpovědnosti pachatele bude rovněž zjevná neopatrnost poškozeného jakožto profesionála disponujícího kvalifikovaným aparátem. Dále nelze pominout nepřipustnost kriminalizace soukromoprávních vztahů v situacích, kdy k ochraně majetkových práv účastníků existují účinné a dostačující prostředky jiných právních odvětví.

JUDr. František Divíšek,
advokát a partner

Mgr. Eliška Kašparová,
advokátní koncipient

[PPS advokáti s.r.o.](https://www.ppsadvokati.cz)

Velké náměstí 135/19
500 03 Hradec Králové

Tel.: +420 495 512 831-2
Fax: +420 495 512 838
e-mail: pps@ppsadvokati.cz

^[1] Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2019, sp. zn. 3 Tdo 1473/2018.

^[2] Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 10. 2025, sp. zn. 7 Tdo 891/2025.

^[3] Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 5. 2010, sp. zn. 7 Tdo 486/2010.

^[4] Srov. náleží Ústavního soudu ze dne 25. 11. 2003, sp. zn. I. ÚS 558/01 a náleží Ústavního soudu ze dne 29. 3. 2023, sp. zn. IV. ÚS 3470/22.

^[5] Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 3. 2013, sp. zn. 11 Tdo 1121/2012-I.

^[6] Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2017, sp. zn. 4 Tdo 85/2017.

^[7] Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 1. 2018, sp. zn. 8 Tdo 1447/2017.

Další články:

- [Podmíněné upuštění od trestního stíhání: racionální odklon u právnických osob](#)
- [Zkreslené vzpomínky v trestním řízení vedeném pro pohlavní zneužívání](#)
- [Přenositelnost důkazů z daňového do trestního řízení](#)
- [Praktický návod na úspěch žádosti o podmíněné propuštění od roku 2026](#)
- [Přijetí prohlášení viny a povinnost soudu vypořádat námitky poškozeného](#)
- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)